

Abonamentul:

Pentru monarhie:
Pe an 12 cor., $\frac{1}{2}$ an
6 cor., $\frac{1}{4}$ an 3 cor.

Pentru străinătate:
Pe 1 an 18 frc., $\frac{1}{2}$
an 9 frc., $\frac{1}{4}$ an
4 frc. 50 cm.

Focea apare în fie care
Sâmbătă.

Unirea

Insertiuni:

Un sir garmond:
odată 14 fil., a doua
oară 12 fil., a treia
oară 10 fil.

Tot ce privește foaia
să se adreseze la: Re-
dacțiunea și admini-
strațiunea „Unirei”
în
Blaj.

Foaie bisericească-politică.

Anul XVI.

Blaj, 18 August 1906.

Numărul 34.

† IOAN SEVER AXENTE.

Cel din urmă stejar falnic din generația viguroasă dela 1848 s'a prăbușit și el; cea din urmă columnă, care a ridicat pe umerii săi de uriaș nădejdea de mai bine a unui neam întreg.

Rămas singur din generația lui de uriași, părea ca un Gulliver în țara piticilor. Multă amărăciune, multe acuze nedrepte, și multe decepții au trecut peste vârfulurile acestui mândru stejar, care s'a împotrivit cu îndărgire tuturor acestor vânturi, — căci văzuse el și altele mai mari. Și ca să se plinească până în sfârșit soarta rânduită oamenilor noștri mari — *Sever Axente*, care și-a expus viața pentru neamul său, moare aproape părăsit într'un spital, cercetat abia de câți-va prietini de inimă din Brașov. În boala lui grea, care îl legase de pat doi ani de zile, bătrânul uriaș, care n'a știut nici odată ce-i înfrângerea și umilința — nu primia bucuros vizitele străinilor, și n'a primit invitațiile, ce i-se făceau să părăsească spitalul, sălășluindu-se undeva, la vre-un prietin.

A susținut până în sfârșit lupta cu moartea — fără geamete și fără văierări — avea doar a face cu un dușman așa de cunoscut, căruia îi privise de atâtea ori în față.

Pe patul de moarte s'a dorit însă să fie înmormântat în Blaj — de care îl legau amintirile glorioase, începutul activității lui de slavă, care l-a ridicat în viață încă între figurile legendare ale neamului nostru.

Trecut prin focul curățitor al morții, icoana lui trecută în domeniul istoriei încă în viață, rămâne cu totul a istoriei. Și vremea care nimicește tot ce e josnic și trecător și cruță ce e nobil și eroic, va arăta în scurtă vreme, că din ființa lui *Sever Axente* e multă nobleță și mult eroism curat se va scrie în marea carte a istoriei neamurilor. Și toate acuzele ce i-s'au adus au fost exagerări, sub impresia proaspetă încă a evenimentelor.

La groapa, care se deschide azi adâncă și neagră — lângă mormântul Mitropolitului Șiuluțiu, și aproape de al lui Cipariu — stăm adânc emoționați sufletește, resumând în gândul nostru fragmentele unei vieți legendare.

Odihnească în pace!

Osemintele fostului prefect al leginței gemine au fost transportate cu îngrijirea părintelui canonic-preposit *L. M. Moldovan*, spre Blaj în noaptea de 15 August.

Sierul, între cântări bisericești funebre a fost așezat în catedrală, acoperit de cununi și flori. Cununile sunt următoarele:

1. O cunună de violele cu bandă neagră, purtând inscripția:

Drept recunoștință din partea fratelui său Ariton.

2. Alta tot de violele cu inscripția:

Drept recunoștință din partea fratelui său Iacob.

3. O frumoasă cunună de palmiere, trandafiri și chrisanteme cu bandă neagră, purtând inscripția:

Familia Popovici — Părintelui Neamului.

4. O cunună de lauri cu pantlică neagră legată cu fundă tricoloră:

„Gazeta Transilvaniei”

— *Lui Axente Severu.*

5. O cunună de lauri și palmiere cu bandă neagră, purtând inscripția:

Casina Română — Membrului ei Axente Severu.

6. O superbă cunună de palmiere cu bandă stacojie, cu inscripția în aur:

Eroului libertății — Tinerimea română din Brașov.

7. O cunună de palmiere, trandafiri, crisanteme, bandă albastră, cu inscripția:

Prefectului neînfrânței legiuni. — „România Jună”.

8. Cunună depusă de deputatul *Dr. St. C. Pop*, în numele *Românilor Aradani* și

9. Cunună tinerimii din Blaj cu bandă tricoloră.

Un public imens nupiea întinderea catedralei. Întâmplarea fericită a voit, ca tocmai în ziua aceea fiind consistor plenar, să fie întruniți în Blaj o mulțime de preoți și protopopi de ai noștri. Am remarcat de asemeni o mulțime de țărani din satele învecinate, inteligență și popor din Teiuș. Imprejurime și din depărtări și mai mari încă.

Serviciul funebru s'a început la oarele 4 d. a. pontificând însuș Escel. Sa Mitropolitul *Victor*, asistat de canonicii: *L. M. Moldovan*, *Gavrilă Pop*, *Dr. V. Szmigelski*, *Dr. Isidor Marcu*, *George Muntean*, protopopii: *Ștefan Sándor* (Odorheiu), *George Bărbaț* (Blaj), *Ioan Maior* (Aiud), *Ștefan Lita* (Iclod) și redactorul nostru.

Cuvântul funebru rostit de părintele spiritual seminarial *Ștefan Roșian* e următorul:

Aduceți-vă aminte de mai marii voștri, cari v'au grăit vouă cuvântul lui Dumnezeu și privind la săvîrșirea vieții lor, să le urmați credința.

Evr. 13. 7.

Sfârșindu-se ultimul cuvânt de binecuvântare și rugăciune a bisericii asupra acestui cadavru și pentru fericirea sufletului lui *Ioan Sever Axente*, figura măreață, figura legendară a poporului românesc, m'ă încumăt, la multe și inzistente rugări și dorințe, ca eu cel mai mic, cel mai neînsemnat și cel mai slab, să grăiesc despre cel mai mare, cel mai eminent, unul dintre cei mai uriași bărbați, în simțăminte, gândire, și fapte a neamului nostru, care ca puțini dintre muritori a poșezut toate simțămintele de iubire, stimă, și recunoștință a poporului, din care a făcut parte, și în a cărui inimă moartea lui a aflat și va afla resunetul celei mai sincere dureri, pentru că a pierdut și pe ultimul luptător al drepturilor sale și pentru că vede, că să scoboară în mormânt cel din urmă dintre aceia, cari au fost cei mai credincioși, drepiți și buni fii și conducători ai săi.

Mă încumet să grăiesc, despre acela, care era ca și Moise: „puternic în cuvintele și faptele sale”, și fac aceasta încrezându-mă în Dumnezeu, care mă va lumina, și care se va milostivi, ca alți profeți să ridice în neamul nostru și știind bine, că numele lui venerat va suplini nimicnicia mea.

Tristi ascultători! A învăța cu diligență, a lucra și a se lupta un om cu toată energia de bărbat, cu constanță de fier, cu curaj simțului de onoare, cu însuflețirea cea mai caldă a datorinții pentru mărirea lui Dumnezeu, pentru tron și neam, a-și jertfi puterile, comoditatea și a voi să-și jertfească chiar și viața, dar nu a-și jertfi nimic din aceea, ce pretinde dela noi judecătorul cel mai sever: conștiința, convingerea; a lucra mânat de cel mai curat altruism, nu pentru avere, nu pentru poziții și măririi deșerte, a-și face și din cei mai mari dușmani, cu minte și inimă, prietini; a schimba arma ucizătoare cu mijloace pacifice ale înaintării, bunăstării și fericirii; a nu-și pierde voia și curajul în muncă nici sub impresiunea celor mai dureroase simțăminte de decepție; a crede, a lucra și a se ruga pentru realizarea dorințelor și scopurilor bune și drepte; a se înălța fără superbiă, ca un vultur pe cele mai înalte piscuri, și a-și câștiga nu cu silă, ci după voia lui Dumnezeu și pe căi drepte cel mai de frunte loc în inima unui popor: acestea sunt calitățile, din cari se formează adevăratul bărbat, și un astfel de bărbat a fost și adormitul în Domnul Ioan Sever Axente, care lovit de acul morții, cade din înălțime, dar nu va cădea nici când din inima poporului, pe care atât de mult l'a iubit, încât gata a fost să se dee pentru el, — a cărui moarte consternează pe soții săi de luptă și scoate un dureros vaet de pe buzele fraților, rudeniilor, prietinelor, și a

tuturor, cari știu să fie recunoscători, și va trebui să induiegeze chiar și pe dușmanii lui de principii, cari știu să apretieze pe bărbatul, care se lupta deschis și se înălța în lupta pentru tron și drepturile unui popor, și care știe să rămână mare și în nefericiri: atunci, când viața aceasta pământească nu numai nu-i întinde, după vrednicie răsplata ostenelelor și suferințelor sale, ci nu-l lasă să-și împlinească chemarea și greaua muncă.

„Aduceți-vă aminte de marii vostri, cari v'au grăit vouă cuvântul lui Dumnezeu, și privind la savrșirea vieții lor, să le urmați credința“. Astfel ne grăiește totdeauna Domnul prin vocea alesului său Vas și astfel ne grăiește și acum, când voim să medităm despre viața unui ales vas al poporului nostru.

Tristi ascultători! Viața fericitului în Domnul Ioan Sever Axente, cred, că a fost așa, dupăcum faptele și spusele lui și a altora iubitori de adevăr ne prezintă, pentruce nu mă rușinez, nici nu hezitez, ca să v'o prezentez în liniiaminte generali.

Ioan Sever Axente s'a născut în Frăua în 3/15 April 1821. Părinții lui au fost Iacob și Anica n. Macsim, agricultori. Acești țărani înțelepți văzând, că fiul lor Ioan are frumoase talente și mare aplicare spre învățatură, l'au trimis la școlile din Blaj, focalarul culturei noastre, unde a terminat școalele primare, apoi a trecut la Sibiu, unde a terminat clasele gimnaziale. Filozofia și fizica a făcut-o tot în Blaj. În 1842 a fost primit în numărul alumnilor seminariilor, pe care însă

l'a părăsit la 1845 în urma procesului avut cu blândul, eruditul, marele orator și iubitorul de Dumnezeu și neam: Episcopul Ioan Lemenyi. Încrederea, ce a avut-o în puterile sale însă nu l-a lăsat să-și piardă nădejdea și nici credința și alipirea față de biserica noastră românească, căreia i-a rămas fiu iubitor și devotat până în ultimele momente a vieții lui de 85 ani, când Dumnezeu i-a răsplătit credința cu aceea, că i-s'a dat să-și curețe ori-ce păcat, și să primească cu evlavie merindea vieții de veci: Trupul și Sângele Domnului.

Fiind el unul dintre cei puțini, cari nu fuge de muncă și nu se rușinează de lucru, eșind din Seminar, a început comerț cu cereale. Provedința divină însă a dispus, ca el să nu rămână în întunec, să nu-și continue viața în comuna, în care a văzut lumina, să nu fie folositor numai lui și familiei lui, ci prin talentele, voința tare, prin munca statornică și neobosită, prin curajul lui și prin iubirea lui înflăcărată să se înalțe din cercul strimt și de jos a unei vieți de toate zilele, și să fie folositor nu numai familiei și comunei sale, ci bisericii și întreg neamului său, pe care voia să-l vadă bine situat, cult și liber. Astfel în 1847 îl vedem în București ca profesor la institutele particulare.

Vine anul 1848, când poate mai mult de cât ori când a fost mai general, mai potențat și mai adânc dorul și sentimentul omenimei după libertate, egalitate și frățietate. Principii plăcute și ademenitoare, pentru cari și atunci omenimea s'a

FEUILLETON.

Din Italia.

Castel Gandolfo, 2 August 1906.

Dorite amice! După promisiunea, ce-ți făcui: de a-ți mai scrie din când în când câte ceva, mi-s'a urit și mie cu lungă tăcere de până acum. Azi deci, când mă găsesc din nou în largul naturii, unde atâtea frumuseți încântătoare mă încunjură și prin asemănarea lor cu celea ce le gustam odată împreună acasă, la tot pașul îmi deșteaptă în suflet seninele și nevinovatele suveniri ale prunciei: un dor neînțeles de tine, de cei de acasă și de toți bunii noștri tovarăși din acele zile pline de poezie, mă cuprinde, vă simțesc par'că mai aproape de mine și adânc mișcat aș dori atât de mult, să pot schimba puțin vorbe pretinoase cu tine; dar fiind asta cu neputință, cu atât mai mare plăcere prind peana, să-ți scriu despre cele petrecute în jur de mine în acest an, ce au lăsat în a lor treacăt ceva urme mai trainice în sufletu-mi, știind bine, cu ce plăcere le cetești în totdeauna tu, cel curios și binevoitor.

Încep, de unde am lăsat. Tu, fiind departe de noi, nu vei înțelege bucuria noastră copilărească, cu care salutăm aceste păduri atât de recoroase, și feerice pline de farmec și sănătate, după zece luni de lungă închisoare în Roma, și cu ce dor neastâmpărat ne dorim din nou cătră finea vacanței în acel furnicar de oameni. Oh,

da, în amurgul seninelor zile de Octomvrie — când aici pe dealurile Latiniului încep ași face cuib neguri umede și posomorâte. Impinse de cătră mare, iar de cătră culmile Apeninilor încep a sufla vânturi subțirele și aspre — și ploii grele încep a cădea cu fulgere și tunete prolongite și înspăimântătoare, încât ai crede, că au luat foc pădurile și să prăbușesc dealurile — Roma în vale, în depărtarea zării, e liniștită, zimbitoare și senină. Iar, când un soare învâpăiat, ca o roată uriașă, înfocată, gata să se cufunde în mare, aprinde orizontul și-l îmbracă în flăcări de vrajă — sub vâlul purpur-auriu al ceții ușurele de sară, Roma îți pare o minune din poveste îngropată într'o mare de lumină, și inima îți rade în sân de atâtea frumuseți, minune și taină, ce ascunde natura în necuprinsele sale adâncuri. Cine nu s'ar dori, atunci în Roma? Ea ne chiamă din depărtare cu limbă de flori de poezie, cu glasuri tainice, ce le-am auzit mereu în copilărie, dar nici azi nu le înțelegem, și vesele clipite trăite între zidurile ei să turisă în minte, și ca un nu-știu-ce greu și plăcut să lasă pe inimă până la oara reîntoarcerii.

E de prisos să-ți mai scriu, cu ce repezime trec apoi aci primele luni. În cetate ne întimpină noue surprinderi. În casă noue fețe, noi conșcolari și profesori în școală, cari toate, de nu fac mai plăcute zilele, fac mai interesante minutele, lăsând așa ca timpul să alunee peste noi, fără ca să ne mai putem da socoteală de el.

Și *Propaganda* ne face mereu asemenea surprinderi. An de an vei vedea întrând între zidurile ei roșietice tineri, despre a căror patrie și neam, de când nu mai înveți

geografia, abia și-au mai rămas prin minte ceva sfărâmături de concepte șterse, ca despre o poveste ascultată de mult, de mult. Dar nu face nimic! Tu vei avea poate pe unul vecin în școală, pe altul de soț la preumblare, al treilea și-o sta alături la masă, căci în *Propaganda*, loca et mores non mutant ordinem.

Și va trebui să conversezi cu ei. Cum? Ori cum! Veți începe rân, de tot rân. Vă veți explica cu degetele, cu ochii, cu capul, și cu vorba; după o conversație înfocată și pretinoasă, osteniți, dar recreați, veți zimbi binevoitor unul cătră altul, semn, că n'ați înțeles nimic din toate. Cunoștințele de altcum să fac foarte iute; vorba trece din gură în gură, ca pe sârmă și pe mulți nou sosiți îi cunoști deja mai înainte de ce i-ai fi văzut. Vei auzi anume, că cutare a sosit din Brasilia, cutare din Australia, Africa-de sud, etc. Vezi! Și toți la Roma și cu acelaș scop vin! Admirabilă unitate catolică! Îndeosebi însă ne-a surprins pe după Crăciun sosirea fără veste, alor trei Chinezi, cu atât mai vărtos, că nici nu ne așteptam la o vizită așa târzie și plane din partea Chinezilor.

Când ca de obicei sara, după-ce am adus în omagiu Domnului *cele sufleteste*, ca tot creștinul bun ne-am adunat veseli să ne luăm *cele trupesti* — gustam la masă din binecuvântările pământului, udându-le cu întinătorul suc a strămoșului Noe, și în sgomotul tâmpit și greoiu, ce umplea golul voluminos și lăminat al salei, vorbiam despre mărirea cerurilor, și desertăciunea lumii acesteia, — iată, că să deschide ușa sărbătorește și în ea să ivesc trei tineri din creștet până în călcăie chinezi, aieve cum i-am

luptat, a vărsat sânge și-a pustiit, dar nici când nu le-a putut realiza, deși pe paginile istoriei vedem perpetuată lupta, care se infierbântă și crește, apoi se domolește și scade, ca iar să-și iee proporțiile dela început și să se continue, până vor fi oameni, înaintea cărora să planeze în depărtare ținta neajunsă, căci minuta, care naște egalitatea, naște și inegalitatea, ca de nou să se înceapă lupta între indivizi și popoară și să se confirme adevărul, că luptă este viața noastră. Principiile acestea au pus și pun în mișcare pe indivizi și popoare. Anul 1848 n'a fost altceva, decât manifestarea nizuinții după libertate și a dorului și instinctului omenesc după egalitate. — Curentul puternic al acestor principii l'a prins și pe adormitul în Domnul Ioan Sever Axente, aruncându-l în fruntea mișcării întâiu în reacțiunea puternică din Muntenia, ca comisar de propagandă în Ilfov, apoi trece la Craiova pentru organizarea acestui județ reacționar, care nu voia să recunoscă guvernul provizor. — Fiind arestați A. Tr. Laurian și Nicolae Bălăcescu, el vine în patria sa, și iea parte în 11 Septembrie 1848 la adunarea grănițerilor din Orlat, unde poporul împreună cu regretatul David baron Urs de Marginea pretindea ca tot românul să aibă aceleași drepturi, ca ori și care națiune din Monarhie. Dela Orlat a trecut cu 200 feciori la adunarea din Blaj, unde a aflat marea de entuziasm, de credință și puternica voință a poporului de a-și pretinde și eluță drepturile inprescriptibile.

După proclamarea înarmării generali, pentru talentele, curagiul și enusiasmul său, din încrederea poporului e pus în fruntea mișcării, organizând legiunile române și conducându-le din învingere în învingere și, deși n'a învățat știința militară și nici n'a fost soldat, în apărarea eroică a Munților apuseni și a cetății Alba-Iulia, a dat dovezi despre calități militare extra-ordinari, ce au recunoscut și doi domnitori, unul, pentru care s'a luptat, care l'a decorat cu crucea de aur cu coroană pentru merite, Ordinul Francisc Iosif cl. III., și alt domnitor, care l'a decorat cu ordinul rusesc militar Sf. Ana cl. III. mai mult însă a recunoscut calitățile lui poporul românesc, care a făcut din el figură legendară, care vorbește și va vorbi despre el ca despre un erou neînfricat, descriindu-i figura impunătoare, fruntea lată și înțeleaptă, ochii scânteitori, voința de fier și bunătatea inimii.

Cine să nu să înfloare de războiu și urmările lui? Eu însă nu mă voi ocupa cu acestea, întreb numai cu Sf. Augustin, „ce e de reprob în războiu? Doar aceea, că mor aceia, cari odată tot trebuie să moară, ca aceia, cari trăiesc în pace, să domnească? Aceasta o reproabă numai cei timizi, cei lași și nu și aceia, cari își iubesc țara. De reprob în războiu e dorul de a strica, cruditatea răzbunătoare, impacabilitatea, sălbătăcia, dorul de a domni, și altele de felul acesta“. — Acela pe care-l deplângem însă n'a nutrit simțăminte și dorințe de reprob.

El și-a iubit neamul și țara și a fost credincios domnitorului, și s'a luptat numai ca să-și manifesteze aceste sfinte simțăminte. „Și a se lupta până la sânge pentru domnitor, patrie și popoarele țării, invită nu numai dreptul, ci constrânge și sfânta datorință“, zice Kôlcsey.

După terminarea războiului, merge în Cenade, unde în urma denunțării, a fost arestat, dus la Sibiu și supus unui lung interogator, că ar fi ascuns armele, pentru că ar fi aprins Aiudul, și altele, dar după 30 zile a fost eliberat, dovedinduse nevinovăția lui și neteime-nicia denunțării. — În anul 1850, a fost chemat la Sibiu, ca comitele de acolo să-i dea două decorațiuni, dar și el, ca și alții vrednici soți ai lui, le-a refuzat, cerând nu onoruri, oficii și avere pentru el, ci drepturi naționale și despăgubire pentru pierderile materiale și jertfele, ce s'au adus în revoluție. Urmarea a fost, că s-a dat o despăgubire de 120 mii coroane. În urmă, întâmpinând pe Majestatea Sa, a primit ordurile.

Din 1851—1854 adormitul în Domnul ocupă oficii de stat, apoi se retrage ca un vechiu beliduce roman la coarnele plugului în Cricău, urmărind însă cu viu interes și după aceea toate mișcările politice, culturale și bisericesti a poporului românesc, și luând parte activă la ele. Apoi s'a retras în Brașov, de unde îi era regretata sa soție, descendentă a unei fruntașe familii. Aici a scris mult, dovedind, că nu el a aprins Aiudul, și arătând pentru ce s'a luptat, dovedind și altora, că el n'a fost o

văzut depinși prin galeriile Vaticanului și pe cum am învățat despre ei — îți aduci aminte? În etnografie. Mirarea și bucuria mea nu aveă margini, când rectorul, carele îi însoția, îi conduse la masa noastră și-i așeza chiar vis-a-vis de mine. Mai era, cum era, cât stete cu noi rectorul, recomandându-ne nou veniții abia însă să depărta el, toți ne perdurăm „compassul“. Eram confuz eu, confuzi vecinii de Chinezi nu zic nimica, căci erau confuzi, de când au plecat de acasă. Tu însu-ți, cu toată știința ta chinezească n'ai fi fost mai puțin încercat. Trebuia să vorbim; dar cum a începe, ori începând, cum a continua? Chinezește am fi dorit, dar știința noastră aci era... chineză, cum zic cei din țară. Am început deci în florita limbă a lui Cicerone, după ce am țuturat-o și pe aceasta puțin de păr, ne-am oprit, căci nu ne înțelegeam, ori înțelegeam tot contrarul. Într'aceia eu ezaminam pe furie pe cel din fața mea: un tiner subțirel și micuț, carele sub pălăria lui națională, de mătasă neagră, cu un boboc de mătasă roșie în vârf și de forma unei țigăi fără coadă și picioare, îmi părea atât de sugubet și viclean, că abia îmi puteam stăpâni râsul. Vesmintele erau asemenea de mătasă mai ordinară și închisă; mânecile atingeau vârful degetelor (eticheta popoarelor vechi de a țineă mâinile ascunse în mâneci, până să vorbească cu cei mai mari), iar poala hainei, ce de subșnori prindea dimensiunile unui sac de vată, se despica pe ambele lături în două arini, ce și-ar părea două cărințe, de n'ar fi încopelate cu un fir alb, ce trece prin copcele cusute pe aceea samă, pe marginile aripilor.

Niște păpuși lucrați din ată, cu talpă

asemenea din ată și cu gurgui înalt, le fac umbrelu ușor-ușor și tăcut, ca al unei pisici — și și-ar părea că alunecă pe ghiță, atât de mărunt și neted își poartă picioarele. Portul lor e istoric și bătrân, cât de bătrân e acest popor, ce-a trăit o grămadă de veacuri; tu îl vei găsi cu puține modificățiuni la cele mai bătrâne popoare, ca Assiri, Mezi și Persi, și considerând natura conservativă a popoarelor orientale, mai că îți vine a crede, că acesta, ori foarte asemenea acestuia, a fost portul acela mic și primitiv al popoarelor civilizate din aurora istoriei.

Oamenii nostri galbini, au o inimă de aur, dar nu sunt frumoși; natura aci nu s'a arătat prea maestră, dar și grațiale, ce natura nu li le-a negat, ei s'au grăbit a le deforma prin o datină pe cât de curioasă, pe atât de puțin gustoasă: de ași rade anume capul, lăsând numai în ceafă o vatră neatinsă, cât un fund de tăier, din care resare o coșită neagră și lungă, împletită cu grije femeiască, de ar putea-o invidia și o fată mare. De altcum datina aceea nu e propriaminte chineză, ci îi introdusă în anul 1644, cu dinastia domitoare de acum: Ti-siu de neam: mongolo-mangiurian. Și, atâta fie destul despre portul chinezilor nostri; altă-dată, când voi avea mai multă vreme, și dacă ași ști ea cu aceea îți fac numai plăcere ție, îți voi mai scrie multe despre religiunea lor păgână, despre căsătorie, despre viața casnică, despre cea publică etc., pe cum mi-a povestit pretinut meu în decursul anului. Da, căci spre tot mai marea mea surprindere și bucurie mi-l'au rândnit nu numai vecin la masă, ci și de soț la preumblare.

Eu eram mândru, când eșia în cetate în portul lui național, căci băeții să țineau droaie în urma noastră, făcând un mare sgomot observările lor critice: „Ecco il cinese!“, alții „Guardi il Giapponese!“, altul „come sei brutto!“ (cât ești de nrât) iar altul „Oh, che lungo codone!“ Cei mai strengari i-se împingeau până sub nas, îl fixau impertinent în față, apoi cu o mână snobașă afectând spaimă, săriau capriu îndărăpti, să învărtiau într'un picior și râdeau-râdeau, mai mult de grimasurile și vorbele lor ne-bune, decât de fisonomia simpatică a Chinezului. Azi, când îl întreb, de-și mai aduce aminte, cum îl năcăjau băeții aceia răntăcioși, îmi răspunde surizând: „Si, ma non fa niente“. I-am spus, că scriu despre el, mi-a răspuns: „non fa niente“, și să miră foarte, când auzi că la noi nu-s Chinezi. Tot cu ei, ori mai târziu a sosit și un laponez, dar, deoarece nu am venit în atingere cu el, nu-ți pot scrie; poate, mai târziu. Și, atât fie de ajuns despre frații „galbini“. Două vorbe numai despre frații albi.

Deși pe aceștia ai avut ocașine a-i cunoaște în mai multe rânduri și mai multe privințe, totuși, cred de bine a adauge aci o observare a mea și a fe-cărui, carele și-a dat odată samă despre o atare considerare, și ce tu poate, până acum n'ai avut ocașine să meditezi, dar ce de sigur (în un senz bun) ne interesează pe noi pe toți.

(Va urmă.)

canalie, ci erou, cum îl cunoaște poporul său. — În Brașov a suferit mult pierzându-și soția, și fiind cuprins de un greu morb, în care s'a arătat tare, și care numai cu greu l-a putut da morții pe el, care de atâtea-ori a înfruntat moartea.

Ori cât de mult l-au rugat frații și nepoții, ca se meargă în morb la ei, n'a voit și n'a voit să asculte rugările nici a intimului și sincerului său prietin, Il. Sa I. M. Moldovan, care l-a invitat la el în Blaj, nu, pentru-că și în nefericire s'a prezentat mare și a iubit libertatea. Iubitul și iubitorul său prietin însă i-a ascultat rugarea. După moarte l-a adus aici, ca să fie înmormântat lângă Câmpul, pe care s'au reclamat mai impunător și mai puternic drepturile poporului, pentru care s'a luptat și a muncit; „pentru ale căruia drepturi, — scria el — am încins și purtat în tinerețe sabia, am implântat și ținut de coarne plugul, am încercat a învăța negoțul și acum la bătrânețe, când nu mai am putere a continua acelea scriu, scriu și voi scrie, până când voi mai putea ține peana în mână. Voi scrie, că după-ce toate sunt pierdute să reînvie, să se înalțe și să strălucească numele, onoarea și gloria neamului românesc!“

Iată Trisți ascult. o înșirare slabă și sarbedă a vieții și faptelor acelui bărbat, care a știut, că omul numai atunci e om și bărbatul numai atunci e bărbat, când vrea și e hotărît să se suie pe cel mai înalt pedestal de jertfire.

Viața lui s'a stâns, dar acest fapt dureros nu ne despoaie de valoarea, ce se cuprinde în faptele și pilda, ce ne-a dat.

„Aduceți-vă aminte de mai marii voștri, cari v'au grăit voue cuvântul lui Dumnezeu, și privind la săvârșirea vieții lor, să le urmați credința“. Da, să ne aducem aminte și de acesta și să-i urmăm credința, ce a avut-o față de biserică, de tron și neamul său, să-i păstrăm în inimile noastre chipul virtuților de bărbat, soț, pretin, muncitor și luptător desinteresat, pentru cari cred, că bunul Dumnezeu, care nu judecă ca oamenii, și care încununează pe martirii credinții și convingerilor, i-a dat și acestui martir cununa fericirii vecinice.

Suflet mare, însoțit de virtuțile tale, de iubirea fraților, rudeniilor și a pretinilor, de recunoștință, jalea și rugăciunile unui popor întreg și de binecuvântarea unui arhieru evlavios, mergi, odihnește cu dreptii și Te roagă lui Dumnezeu pentru fericirea iubitului Tău neam! — Amin.

Responsoriile le-au executat cu multă precizie prof. noștri de cant: N. Ionaș și Aron Papiu.

Sierul a fost ridicat pe umerele d-lor: Brut Hodosiu, directorul „Patriei“, Dr. C. Ordace, Valer Ordace, Niță Vancea, Emil Negruțiu, Eugen Muntean, Quintiliu Viciu

și Iuliu Brândușan. Crucea a fost dusă de universitarul Nicolae F. Negruțiu, iar alătura de el clericul Petru Domșa, a dus pe o perină de catifea decorațiile marelui defunct: crucea de aur cu coroana pentru merite, ordinul Francisc Iosif cl. III. și ordinul militar rusesc S-Ana cl. III.

La groapă, după cetirea deslegării, deputatul Ștefan C. Pop, a ținut un splendid cuvânt de adio, în numele comitetului național, iar avocatul G. Tripou, a încheiat seria festivităților, luându-și adio dela marele mort. În numele poporului românesc. Lăsăm să urmeze acest duios adio:

I.

Jalnică adunare!

Fost-a oare vre-unul dintre noi, în viața lui de până aci, în primejdie mare, sau chiar de moarte, vre-odată? Și dacă a găsit în clipa hotărîtoare o inimă bărbătească, să-l redea siguranții și vieții: a putut oare a nu recunoaște viața întreagă, — cel puțin în ascunsul inimei sale — actul de salvare al apărătorului neuitat?

Și acum, cu istoria în mână, să ne întrebăm: Cutare popor, sămănat de Dumnezeu pe pământ, între celelalte popoare, cu menire și limbă proprie, deosebită; popor — frate cu celelalte popoare: fost-a oare periclitat vre-odată în existența lui de popor, în libertățile lui naturale, ca individualitate etnică, pe acest pământ? Și ivitu-i-s'au apărătorii devotați în epoca hotărîtoare? Și s'a putut a nu scrie în cartea vieții acelui popor actele eroice apărări? Și oare poporul nostru român din patrie, nu este chiar el unul dintre acele popoare încercate?

II.

Pământul frumos al Ardealului, și în special pământul sfințit al Blajului, s'a mai îmbogățit astăzi cu un mormânt, scump poporului român din patrie — cu mormântul lui Ioan Sever Axente, ultimul prefect rămas încă în viață, din epoca de emancipare 1848.

În fața acestui mormânt, vecin cu Câmpul Libertății, și vecin cu alte morminte mari (Cipariu, Șiluluțiu, ș.a.), poporul român își vede fixată sub ochii săi, istoria lui proprie, dela epoca emancipării încoace; istoria sa, atât de intim legată de figura eroică a repositului său prefect, Ioan Sever Axente, și a soților săi.

Pe acest câmp sfințit, între rugăciuni și suspine, între speranțe și hotăriri bărbătești, s'a formulat și proclamat programul de viață națională a poporului român din patrie, în 3/15 Maiu 1848.

Popor și cler, tineri și bătrâni, — cei 40 mii de români —, aci au pus jurământ, sub cerul deschis, pentru apărarea tronului, dinastiei, și a drepturilor noastre reclamate, dorind a trăi ca națiune recunoscută în libertate, frățietate, egalitate, alătura cu celelalte popoare a patriei comune.

Vremile au și cerut iute apărarea. Ioan Sever Axente, marele organizator al legiunilor române, și soții săi, au pus în serviciul apărării tot ce aveau: naționalismul lor fervent și eroismul lor devotat, și toate puterile lor. Munții au căpătat viață neobicinuită. Brațele și pepturile s'au prefăcut în ziduri de apărare. Sufletele erau mai mari, decât mijloacele împrejurărilor date. Fapt e, că Ioan Sever Axente și soții lui au desvoltat între împrejurările de atunci, o energie, eroism și jertfire de sine, deamă de admirat la un popor, numai atunci deșteptat din somnul de veacuri.

Fără să facem apoteosa epocii, să constatăm, că, vremile au cerut organizarea apărării, și că speranțele popoarelor, doritoare de libertate, au prins orizonturi frumoase. Încet însă și pe rând, — dar și destul de grabă, — soartea s'a dovedit de vitregă. Programul și dorul românilor nu

s'a implinit în măsura așteptată, și în proporția jertfelor uriașe, aduse. Orizontul speranțelor s'a redus pe neașteptate. Luptătorii și eroii rînd pe rînd au ajuns la decepțiuni amare, și suferințe dureroase. Rînd pe rînd au dispărut de pe scena vieții publice și private, ca tot atâtea proteste îndurerate, și în urmă s'au scoborit în recele mormânt, și au lăsat pe orizontul în parte înnoțat, mari dungi de lumină, în urma lor, drept privilegii și învățătură de viață, generațiilor viitoare.

Ion Sever Axente supraviețuește pe soții săi. Ajunge etatea frumoasă de 85 ani. În parte la mai multe mișcări culturale-naționale. Și în amurgul vieții aude cântând cu jale poetul neamului său:

„Avem un vis neîmplinit,
Copil al suferinții,
De jalea lui ne-au reposat
Și Moșii și Părinții.“

Totuși Axente a trăit în bună parte mîngăiat, văzând poporul său din patrie, înaintînd treptat pretutindeni, în butul tuturor pedecilor, ce nu mai încetează. Desperarea nu au intrat nici odată în sufletul lui, cu credință de granit.

III.

La groapa lui Ion Sever Axente, poporul român de pretutindeni, aduce recunoștința și admirația sa, apărătorului brav și fiului credincios al său. Își pleacă cu venerațiune capul asupra acestui sicriu, și îmbrățeșează cu pietate acest cadavru. Îi trece în istoria sa, amintirea lui vie, jertfele lui bărbătești, eroismul lui nelînrant. Și tot lui, — când se scoboară în aceasta scumpă groapă — cu inimă îndurerată îi spune acest popor:

Fie-ți somnul lin, în societatea mărețelor umbre și neuitaților tovarăși, cu cari în epoca noastră de renaștere, împreună ai luptat și suferit.

În lupta curgătoare și viitoare a vieții, se vor păstra neatînse credințele Tale și a Voastre, în mai bine, și se vor păstra și aminti caracterele Voștre de granit, drept izvor nesecat de întărire, pentru urmașii vremilor viitoare.

Amintirea Ta, candidă, va trăi, deapăruri, cîtă vreme apele Târnavelor vor mai spăla acest pământ sfințit; și cîtă vreme, o inimă va mai bate încă în generațiile viitoare ale poporului Tău! — Amin.

Condolențe. La redacția foaiei noastre, au sosit în decursul zilelor de 15—16 Aug. următoarele depeșe:

„Jelim cu națiunea întreagă pe eroul, decât care numai moartea a fost mai tare“ — Români din Deva și jur.

„Îndurerăți trimitem ultimul salut eroicului român Axente, stejarului, pe care numai viscolul morții l-a putut înfrînge“ — Români Ibașfalăului.

„Națiunea jelește moartea eroului său prin trecerea lui Axente la cele eterne, primește condolențele mele“ — Pop de Băsești.

„Jelim adormirea lui Axente, sperăm tare că la resunetul eșit din inima tinerimii înflăcărate de idealul lui, iară să va trezi“ — Susana Pop, Elena Hossu, Regina Maria Ciuta, Maria Rakotzi, Dr. Ciuta, Alesandru Pop, George Barbul, Alesandru Rakotzi, Alesandru Shis.

„Tata Axente a trebuit să moară, ca să fie nemuritor pentru România“. Viena. — Horia Petrescu.

„Participăm și noi cu durere la pierderea neamului prin decedarea ilustrului bărbat Axente Sever. — „Junimea“ Cernăuți.

Înștiințare

pentru școlarii, cari doresc să se înscrie pe anul scol. 1906/7. la gimnaziul gr.-cat. din Blaj.

Pentru anul școlastic 1906/7. susceperile la gimnaziul superior gr.-cat. din Blaj se vor face în modul următor:

În 31 August se vor ține examenele corectoare și supletoare, pe cnm și examenele de suscepere cu cei ce vin în I-ma clasă gimnazială fără testimoniu de pe cl. IV. populară.

În 1—3 Septembrie se vor înscrie studenții, cari au frecventat în anul școlastic 1905/6. la acest gimnaz. pe cum și aceia, cari vor veni dela alte școli medie, în câțva admite locul, ce ne stă la dispoziție.

În 4 Septembrie la 7 oare dimineața invocarea Spiritului Sfânt și s. liturgie, după aceea cetirea și explicarea legilor școlastice. iară la 9 oare începerea prelegilor regulate.

Acei școlarii, cari vor veni după 3 Septembrie, vor avea să documenteze cauzele întârzierii. După 8 Septembrie directorul gimnazial nu mai poate primi pe nime ca școlar ordinar.

Condițiunile de primire sunt:

1. Fie-care școlar are să se prezinte cu testimoniu de pe anul școlastic trecut, chiar și dacă ar fi absolvat clasa la gimnaziul nostru.

2. Școlarul, care vine pentru prima oară la acest gimnaz., are să se înfățișeze la directorul gimnazial cu părintele sau tutorul său, să producă *carte de botez, testimoniu de pe clasa absolvată* în anul școlastic trecut, și dacă a trecut de 12 ani, atestat medical despre *revaccinare*. Aceștia în caz de lipsă, se vor supune unui *examen supletor*.

3. În clasa I. gimnazială se vor primi școlarii, cari au implinit 9 ani și nu au trecut de 12 ani. Aceștia trebuie să arete, că au pregătirea recerută, prin producerea unui testimoniu de pe clasa IV. populară, cu calculi de cel puțin *bun*, sau prin examen de suscepere. Față de aceia, cari au trecut de 12 ani, decide corpul profesoral.

4. Înertarea se poate face numai la case, în contra cărora directorul și profesorii de clasă nu fac nici o excepțiune.

5. Cei ce n'au umblat la școală în anul trecut, au să-și documenteze cauza rămănerii lor dela studii.

6. Școlarii sunt datorii a se providea cu toate cărțile de școală, le este oprit a se folosi de alte edițiuni, decât cele prescise.

7. Cu ocaziunea înscrierilor sunt de a se plăti următoarele taxe: *taxa fundamentală*, care pentru cei ce au mai frecventat la acest gimnaz. este de 6 cor., iară pentru cei ce vin prima oară la gimnaziul nostru, este de 12 cor. Dela aceasta nu se dispensează nici un student. Au să solvească apoi ca *didactru*, cei din cl. I—IV. câte 28 cor., iară cei din cl. V—VIII. câte 40 cor.

Dela solvirea didactrului se dispensează studenții cu purtarea morală *bună* și progres cel puțin — *bun*. Suplicile pentru scutirea dela didactru, provăzute cu testimoniu școlastic și atestat de paupertate, sunt de a se înainta direcțiunii gimnaziale în 3 zile după începerea fie-cărui semestru.

La cele înșirate mai sus se mai adaug următoarele:

a) Școlarii, cari au avut nesuficient din vre-un studiu și doresc să se supună la examen corector, se vor însinua la acel domn profesor, care le-a fost în anul școlastic 1905/6. profesor de clasă, aducând cu sine testimoniu din anul școlastic trecut. Examenle corectoare se vor ține în 31 August a. c. dela 8—11 oare a. m. și dela 3—5 oare d. a.

b) Școlarii, cari au să facă examene supletoare sau de suscepere, se vor prezenta la directorul gimnazial în 31 Aug. la 8 oare

dim. în cancelaria gimnazială. De aci se țin și acei școlarii, cari doresc să fie suscepuți în cl. I gimnazială, fără de a produce testimoniu de pe clasa IV. populară.

c) Școlarii, cari vin pe clasele II—VIII. și au absolvat clasa precedentă la acest gimnaz. se vor înscrie prin profesorul de clasă în clasa respectivă în 1, 2 și 3 Sept. dela 9—10 oare a. m. Cu ocaziunea aceasta vor produce testimoniu școlastic de pe clasa precedentă și cartea de botez.

d) Școlarii, cari vin pe clasa I. pe cum și aceia, cari au absolvat clasa precedentă la un alt institut, se vor suscepe prin directorul gimnazial în cancelaria gimnazială și anume cei ce vin pe I-ma clasă, în 1, 2 și 3 Sept. la 8 și 2 oare, ceilalți în 2 și 3 Sept. în fie-care zi, la 10 și 4 oare.

e) Susceperile se fac în ordine cronologică până la împlinirea numărului prescise, de aceea e în interesul fie-cărui să se prezinte la înscriere de timpuriu. Se poate întâmpla, că o întârziere de câteva minute, să tragă după sine deșegarea susceperii.

Taxele de sub p. 6. sunt de a se plăti la casa gimnazială pe lângă cuitantă dată de cassar. *căci numai prin plățirea taxelor se completează înmatricularea*. Cuitanțele se vor arăta profesorului de clasă.

g) Școlarii nevaccinați, se vor primi numai condiționat și în 6 Septembrie se vor revaccina în localitățile institutului pe speșele lor.

h) În 4 Septembrie dim. la 3/4 oare se vor aduna toți școlarii în clasele lor, și la 7 oare vor merge la biserică pentru invocarea S. Spirit. După s. liturgie, vor merge școlarii în clasele lor, și domnii profesori de clase le vor da inviațiunile ulterioare.

Direcțiunea gimnazială gr.-cat. din Blaj.

„Societatea pentru fond de teatru român”

Își va ține

adunarea sa generală

în Lipova,

în zilele de 28 și 29 August st. n. 1906.

Învităm la aceasta *adunare generală* pe toți membrii fondatori și ajutători ai societății, pecum și pe toți binevoitorii ei și sprijinitorii culturii românești.

PROGRAMA:

I. Ziua primă:

Marti, în 28 August n. 1906.

1. Deschiderea adunării generale la 10 oare a. m.

2. Alegerea a doi notari pentru ședințele adunării.

3. Prezentarea raportului general al comitetului asupra lucrării sale dela adunarea generală din urmă, pecum și a rapoartelor de cassă.

4. Alegerea unei comisii de 5 membri, pentru cenșurarea raportului general al comitetului.

5. Alegerea unei comisii de 5 membri, pentru cenșurarea rapoartelor de cassă și a socotelilor.

6. Alegerea unei comisii de 5 membri, cari, în înțelesul §-lui 5. din statutele societății, vor înscrie membrii noi, fondatori, pe viață, ordinari și ajutători, pentru societate.

7. Cetirea disertațiunilor corăspunzătoare scopului societății. Înștiințate președintelui înainte de adunare.

8. Închiderea ședinței.

II. Ziua a doua:

Mercuri, în 29 August n. 1906.

1. Deschiderea ședinței la 10 oare a. m.

2. Cetirea procesului verbal al ședinței precedente și verificarea lui.

3. Raportul comisiei pentru căștigarea de membri noi.

4. Raportul comisiei însărcinate cu cenșurarea raportului cassierului.

5. Raportul comisiei însărcinate cu cenșurarea raportului general al comitetului.

6. Determinarea locului, unde se va ține adunarea generală pentru anul 1907.

7. Alegerea unei comisii de 3 membri, pentru verificarea procesului verbal din ședința a II-a.

8. Închiderea adunării.

Brașov, la 14 August n. 1906.

Virgil Oniș m. p. Dr. Iosif Blaga m. p.
v.-președinte. secretar.

Noutăți.

Întru mărirea lui Dumnezeu. Pentru procurarea unui rând de vestminte bisericice pentru biserică gr.-cat. din Mediaș, au binevoit a contribui următorii credincioși, aflați în Germania: George Rus, Mediaș 3 m. George Atielean, Mediaș 5 m. George Codoin, Mediaș 3 m. George Vacaras, Mediaș 8 m. George Sierasian, Boian 3 m. George Muntean, S. Sáros 1 m. George Rus, Mediaș 1 m. G. Oucea, Mediaș 3 m. I. Mănica, Mediaș 2 m. I. Părau, Ibișdorf 3 m. I. Puflea, Mediaș 3 m. I. Chisătița, Frana 1 m. I. Grădinar, Panna 1 m. I. Rus, Mediaș 2 m. I. Bărlan, Frana 3 m. N. Chetan, Mediaș 3 m. N. Rus, Mediaș 2 m. N. Negrea, Jidveiu 2 m. N. Bortoc, Mediaș 3 m. N. Tătar, Mediaș 1 m. N. Bucur, Mediaș 2 m. Gligor Radu, Ibișdorf 5 m. Dem. Curcean, Mediaș 3 m. T. Popa și Veronica, Mediaș 3 m. Dem. Sandru cu Anica, Mediaș 3 m. Achim Popa, Mediaș 3 m. Aug. Nilca, Mediaș 5 m. Ana Lungu, Copșa-mică 1 m. Achim Spătar, Mediaș 1 m. Vas. Șuten, Pancea 5 m. Vas. Marian, Mediaș 5 m. Achim Ciucan, Mediaș 1 m. Filimon Suciu, Bierian 1 m. Mihail Sarașan, Saros 1 m. Teodor Ghidea, Mediaș 5 m. Filon Ghidea, Mediaș 5 m. George Fodor, Mediaș 5 m. Vasiliu Bogdan, Alma-s. 1 m. Suma 108 m. = 124 cor. George Porea cu sotia, Mediaș 20 cor. Laolaltă 144 cor. Pentru aceste marimimoase contribui pentru un scop atât de nobil, primească sus amintirii credincioși prin noi, dela poporul gr.-cat. al Mediașului sincerile noastre mulțămite. Mediaș, 10 Iunie 1906 — Ioan Moldovan, paroh-protopop. Ioan Mușteță, curator.

Asigurați-vă! Acesta e cuvântul aproape poruncitor, ce trece ca un fulger prin urechile tuturor, ne atinge mintea și face să se deștepte voia, gata de a-l urma. Asigurați-vă pentru ceasul morții, ca să aveți cheltuielile necesari pentru îngroparea voastră; asigurați-vă viața, ca să puteți lăsa urmașilor vostri o mică avere, pe care altcum n'ați fi putut-o cruța; asigurați-vă pentru vremea, când puterile voastre slăbind, nu vă veți mai putea căștiga pâinea de toate zilele; asigurați-vă copilele voastre, ca să aveți ce le da zestre. În ziua cununiei; asigurați-vă grâul, fânul și toate edificiile câștigate cu osteneală îndelungată, pe cari un chibrit, un joc de copii, le poate preface în prav și cenșe. Iată câte-va pilde, cari așa de mult spun:

Prin o asigurare făcută pentru acoperirea șeselor de înmormântare L. G. din Cincul-mare s'a îngrijit ca la moartea sa urmașii să nu aibă nici un fel de șese cu dânsul. După done luni moare dintr'o aprindere de plumăni. Pe basa asigurării, pentru care plățise cor. 360, urmașii putură ridica dela banca de asigurare „Transsylvania” din Sibiu cor. 200. bani gata, adevă cheltuielile cu înmormântarea. — Informații dă și redacția foii.

PARTE SCIENTIFICĂ-LITERARĂ.

Spiritismul.

(Continuare.)

δ) *Răspunsurile meselor* prin bătători, încă nu se poate explica prin pulsațiunile inconștiente ale mușchilor experimentatorului. a) Pentru că pot fi mai mulți inși, cari să se aștepte la alte și alte răspunsuri, și atunci răspuns ori nu va fi de loc, ori nu va fi nici unul din cele închipuite de experimentatori. Căci în cazul prim pulsațiunile diferite s'ar combate una pe alta; iar într'al doilea ar avea o rezultantă deosebită de pulsațiunile competente. Și nota bene, aceasta am zis-o presupunând, că ideile și cugetele omului s'ar manifesta prin pulsațiuni, ceea ce nu e adevărat, afară de unele cazuri, în cari întrevine hotărârea voinții. b) Pentru că avem răspunsuri, la cari nu se așteaptă nime din cei de față, ba mai mult, cari sunt chiar în contra așteptării lor. Cu exemple de acestea ne pot servi, întâi: ședința citată a profesorului Lombroso, din Neapol. Ei cer să se formeze corpul acela articulat sub haina mediei Eusapia, masa răspunde, că: *a sinistra*. Ceeace „era o probă evidentă că cuvântul *a sinistra* nu era reflexiunea cugetului a nici unuia din cei de față, dupăce nici unul nu s'a cugetat la așa ceva“. De exemplu de feliul al doilea, când răspunsul e în contra voinții experimentatorilor, ne poate servi ședința a VII-a din Genova. Ședința se ținuse afară, la aer liber, sub coperiș. După câteva fenomene masa a plecat de sine cătră o chilie, cu toate că experimentatorii s'au rugat de spirit să mai rămână afară.

ε) *Elevarea mediilor în aer*, încă nu se poate explica pe cale naturală. Căci deși lunaticii umblă pe locuri foarte prăpastioase, totuși umblă pe ceva, iar nu stau în aer. Trezi fiind, e adevărat, că n'ar umbla, pentru că le-ar fi frică, iar fiindu-ți frică, i-ți perzi puterea.

Așadară ipoteza inconștientului sau a sugestiei nu numai că nu poate explica toate fenomenele spiritiste, dar ea nu e în stare să explice cum se cuvine nici măcar fenomenele, pentru explicarea cărora s'a introdus. Cu toate acestea însă, ipoteza aceasta, e cea mai bună pentru explicarea unor fenomene spiritiste, din câte ipoteze s'au introdus până acum, pentru explicarea fenomenelor spiritiste pe cale naturală. Răul e, că ea nu e universală, fiindcă nu poate explica fenomenele spiritiste *mechanice*, și molestarile spiritiste.

A treia ipoteză animistă este: *ipoteza cugetului propagat și materializat*. Ipoteza aceasta vrea să explice toate fenomenele spiritiste. Părtinitorii ei sunt: Gaspariu, Hurley, și în timpul mai nou Lombroso. Ea conzistă în aceea, că se presupune, că cugetul ar fi o mișcare a pătorei corticale, ori nește undulațiuni ale moleculelor cerebrale, cari ieșind din capul experimentatorului s'ar propaga prin eter până la creerul mediului. Acesta percepând mișcările acelea ale pătorei corticale le-ar spune, și astfel ar da răspunsul la întrebarea pusă, — răspuns, pe care nu-l dă dela sine, căci însuși întrebătorul și l-a fost dat, și dela el s'a fost trimis la creerul mediului. — Mișcarea aceasta a pătorei corticale, sau vibrațiunile acestea moleculare, câte odată s'ar preface în putere motoră, în lumină, etc., și astfel: s'ar ridica mesele, s'ar vedea flăcări, etc.

Hipoteza aceasta e o ipoteză absurdă, dar totuși trebuie s'o spun, pentru auctoritatea lui Lombroso, carele constatând și recunoscând fenomenele spiritiste, vrea să le explice pe calea aceasta. De altcum nici nu pot să nu fie absurde ipotezele materialistilor. Căci neadmitând ei altceva afară de materie, nu pot să explice fenomenele, cari presupun o cauză spirituală, fără să nu ajungă la absurdități.

La început ipoteza aceasta s'a propus numai pentru explicarea fenomenelor hipnotice, pe cum am fost văzut. Astăzi însă a făcut un pas înainte, ea vrea să explice și pe cele spiritiste. Dar las să vorbească pe Cesare Lombroso.¹⁾ „Ce se întâmplă, când se transmite cugetul? E evident, că atunci într'o anumită împrejurare, carea se verifică numai foarte rar, — mișcarea (undulațiunea) aceea a pătorei corticale, în carea conzistă cugetul, se transmite la o depărtare mai mică ori mai mare. Și pe cum se transmite

undulațiunea aceasta, poate să se și străfoarme; și așa puterea psihică poate să devină putere motoră... Dar se va zice, că undulațiunile spirituale, n'au ca intermediar musculatura, carea este mijlocul cel mai comun pentru transmisiunea mișcărilor. E adevărat, dar... În cazurile acestea trebuie să se admită ipoteza, că mijlocul de comunicațiune să fie acela, care servește la toate celelalte energii (puteri): luminoase, electrice, etc. și care cu o ipoteză admisă de toți, se chiamă: *eter*. Nu vedem noi că magnetul atrage fierul fără de alt mijlocitor? — Aci apoi mișcarea iea o formă, carea seamănă mai tare cu a voinții, mai inteligentă, pentru că pornește dela un motor, carele în acelaș timp e un centru psihic, adevărat dela pătura corticală“.

În forma aceasta vrea el să explice toate fenomenele spiritiste, câte le admite. Și anume:

Fenomenele de ridicare sau de elevare ale mobilelor, fenomenele de lumină, atinsăturile, ce le simțesc experimentatorii n'ar fi altceva, decât undulațiunile pătorei corticale, ieșite din mediu ori din vreunul din cei de față, care a cugetat așa ceva, și străformate în puteri motore, flăcări și atinsături.

Scrisoarea automată se întâmplă așa, că proprie, mediul e cel ce judecă și cel ce scrie, dar el nu judecă cu emisferul stâng al creerului, cu care judecă de regulă, ci cu emisferul drept. În forma aceasta mediul cugetă, că nu el ar fi cel ce judecă, ci, că altul i-ar dicta. „Mediul acela... lucră într'o stare semi-somnambulă, în carea, emisferul stâng (carele de regulă e mai puternic) e în neactivitate, în urma unei lucrări mai intensive a emisferului drept, și așa el nu e conștiu de ceea ce face; și prin urmare el crede, că ar lucra la dictatul altuia“.

Explicarea răspunsurilor, pe cari le dau spiritele, ar fi și mai ușoară. Experimentatorii, punând întrebările, și-ar da ei însuși răspunsurile. Răspunsurile acestea exprimate în cuget, ar pune în mișcare pătura corticală; undulațiunea s'ar propaga de aci la mediu, ar intra în creerul lui, ar produce undulațiuni analoage, și el ar da numai decât răspunsul, ce și l-ar fi închipuit întrebătorul, ori altul din cei de față; așa că cei ce n'ar ști că de unde știe mediul răspunsul, s'ar mira. Aceasta, zice Lombroso, e așa de adevărat, cât dacă nici mediul și nici altul din cei de față n'ar ști de ex. latinește, răspunsul nici când nu va fi în limba latină.

Materializarea spiritelor încă se explică ușor. Întrebătorul se cugetă la persoana, care ar vrea să o vadă. Cugetându-se la ea își formează imaginea ei — de altcum de câte ori ne cugetăm la ceva, totdeauna se formează în noi imaginea lucrului aceluia, dar imaginea aceasta în cugetările zilnice se pierde în celelalte imagini, cari urmează cu repejune una după alta —, imaginea aceea a întrebătorului, zic, prin undulațiunile sale ar ajunge până la mediu; de aci s'ar refrânge, și apariția spiritului materializat ar fi gata.¹⁾

Cu alte cuvinte, în virtutea ipotezei acesteia: „Cugetul ar fi o putere fizică, carea prin vibrațiunile și undulațiunile sale ar trece la mintea altuia, ar deveni putere motoră, luminoasă producătoare de fenomene, și apoi refrângându-se dela mintea acestuia la auctorul său, ar forma fantoame, cari se pot vede și se pot pipăi.“²⁾

Ce să zicem la ipoteza aceasta? Ea e absurdă, pentru aceea nici nu voi spune multe în contra ei.

1.) Cugetul e ceva spiritual, nematerial; el nu e nici fluid electric, nici eteric, nici nu conzistă în undulațiunea ori vibrațiunea moleculelor cerebrale ori a pătorei corticale. Pentru că noi înțelegem și lucruri curat nemateriale, cum ar fi de ex.: *vărtutea*, „*consecința*“, etc. și așa fiind ele lucruri curat nemateriale, nematerială trebuie să fie și înțelegerea și conceptul lor.

(Va urmă.)

¹⁾ Tribuna giudiziaria din Neapol, Nr. 7. 20 Februar 1892, la Franco, Lo spiritismo pag. 346 și urm.

¹⁾ Franco, op. cit. pag. 352.

²⁾ Franco, pag. 349.

Dracul în școală,

Povestire populară, tradusă după Bolanden de
Augustin Paul.

(Continuare).

15

Împrejurul tinerului meditănd, se jucau luminile de aur ale soarelui, ce apunea. Din când în când cădea încet pe chiosc câte o frunză galbenă de vie, și pe vițele despoiate binisor de frunze se resfătau bogatele ciorchine de struguri. El nu băgă de samă cum se apropia Roza, pe cărarea presărată cu năsip roșietic, și observându-l își mai rări pașii. Fața lui de copil era în adevăr din cale afară serioasă; înțeleapta față simția, că nu poate să deranjeze nici chiar pe un prietin, când este vizibil ocupat cu lucruri prea importante. Ea se opri la intrarea chioscului, tocmai acolo, unde soarele își revărsa asupra ei torentul său de aur. Dar și dansa strălucia prin inocență și frumsetă, ca o ființă din legende, așa că dacă ar fi văzut-o în acest moment milionarul Huber, judecata lui admiratoare despre modelul unui inger s'ar fi urcat până la aceea a unui cherub.

Anton își ridică după câțva timp privirea și o observă. Cu ochi mari privi el vedenia strălucitoare. Mirare și admirare se oglindeau în trăsăturile feței lui. Ceea ce el vedea, captivă sufletul tinărului și i-se tipări adânc și indelebil într'însul.

Copila zimbă și se apropia de dansul.

„Bună ziua, Toni! Aproape să nu îndrăznesc a-ți vorbi, atât erai de cufundat în gânduri. Eram pe aci, să mă întorc, dar — știi.....am să-ți spun ceva“.

„Șezi aici lângă mine Roză! Ce vrei să-mi spui?“

„Ceva foarte important“, asigură ea cu mare seriozitate. „Dar tu să nu te superi și să nu zici, că-s obraznică și că îndrăznesc prea mult“.

„Nu pot să mă supăr pe tine, Rozică! Nu m'am supărat nici odată!“

„Da, știu, — tu ai ținut totdeauna la mine. Iconițele, ce mi le-ai dat le păstrez în cartea mea de rugăciuni, unde le privesc zilnic și totdeauna mă gândesc la tine.... Măne pleci și te duci departe, — n'am să te văd mult timp. Tu te vei face om învățat și pe urmă ai să pleci pentru totdeauna, iar eu nu te voi mai vedea de loc, decât în cer, unde ne vom întâlni iarăși“.

Anton își puse ochii în pământ. Despărțirea de Schwanheim îi venia acum și mai grea.

„N'am ce face“, zice el cu voce nesigură. „Trebuie să mă duc să învăț carte, așa vrea tata“.

„Dupăce vei fi învățat însă, te-ai putea întoarce iarăși în satul tău și să rămâi aici!“

„Ei, cum?“

„Așa, că să te faci, ceea ce a fost și tatăl tău, — învățător“.

„Asta ași dori-o și eu, Roză, dar nu se poate! Tata nu vrea să mă trimită la școala normală, unde se învață fără rușine necredința și se batjocorește sfânta noastră religie. Tu vezi ce om rău este noul învățător Knack, în școala normală s'a făcut el așa!“

„Tu nu vei fi pervertit în acea școală de oameni răi, precum nici Knack nu mă poate perverti pe mine. Eu țin morțiș la ceea ce mi-a spus tatăl tău și la ceea ce-mi spune Sfinția Sa. Eu cred ceea ce-mi spun

oamenii, că Knack este dracul în școală, și eu cu dracul nu vreau să am nimic a face. Tot așa vei cugeta și tu și vei rămânea statornic în credință“.

„Urmează toți copiii exemplul tău? Nu-l prevertește Knack nici pe unul?“

„Din păcate, da! D'al de Günther, Schmidt, Nübel și alți părinți se plâng amar, că li se pervertesc copiii și că nu mai vor să asculte. Am să-ți spun ceva în taină, Toni.... Te rog însă să nu mă tradezi! Națel cel mic al nostru este de două luni, iar Ștefănică de un an. Într'o zi a zis tata cătră mama: Când Națel și Ștefănică vor avea vrăsta de școală și dracul va fi tot la noi, atunci vindem tot ce avem și mergem în America. Dacă suntem siliți să ne trimitem copiii la școli, unde nici credința și religia nu li-se respectează, atunci mai bine ne părăsim țara. — Așa a zis tata, și toți oamenii îl ocărăsc pe dracul în școală“.

„Da—da, Knack este anticreștin, păgân, un om abominabil“, confirmă Anton. El a fost în școala normală, — eu nu vreau să mă duc acolo. Tu știi, Roză, că cine caută pericolul va peri într'însul“.

„Nu, Toni, ție n'are să ți-se întâmple nici un rău! În fiecare zi am să mă rog lui Dumnezeu pentru tine, ca să rămâi bun, cinstit și evlavios. — Toni, nu vrei să te faci învățător?“ — „Aș vrea eu — dar totul e pregătit pentru gimnaz“.

„Du-te dar la gimnaz! Cu ceea ce înveți acolo, poți tu să te faci învățător. Nu cânti tu deja acuma așa de bine la orgă, ca și tatăl tău? Așadar, gândește-te, ce merit mare vei avea tu înaintea lui Dumnezeu, dacă te faci aci învățător! Tu vei lucra în școală întocmai ca tatăl tău. Atunci nu va mai fi dracul în școală, atunci vei fi tu acolo. Tu vei învăța copiii în credința creștinească ca și tatăl tău. Mamele n'au să se mai plângă atunci de copiii lor, ca acuma, — iar tatânii n'au să mai ocărăscă pe dracul din școală, cum fac acuma. Nenorocirea va fi înlăturată. Satul nostru fericit ca mai înainte, — și noi nu vom trebui să emigrăm în America. — Toni, vrei să te faci învățător?“

„Să mă mai gândesc, — mai este timp“.

„Vezi Toni, eu vreau să-mi făgăduiești aci în palmă, că ai să devii un învățător întocmai cum a fost tatăl tău. Dacă-mi făgăduiești aceasta, știu că ai să te ții de cuvânt, iar eu am să-ți mulțumesc, și am să țin la tine toată viața mea“.

El se uita la copila cu fața îngerească, a cărei ochi inocenți priviau la dansul rugători.

„Toni, te rog așa de ferbinte, vrei să te faci învățător?“

„Da Roză, vreau, însă cu două condițiuni. Întâi: vreau să fiu aci învățător, întru cât aceasta va sta în putința mea. Ești mulțumită cu asta?“

„Da, Toni.... și a doua?“

„A doua, dacă îți ții și tu făgăduința, de a ținea totdeauna la mine“.

„Îți făgăduiesc și poți fi sigur de făgăduința mea“. Ea îi întinse mâna, pe care el o strânse cu căldură.

„Dar, Rozică, ceea ce am hotărât noi împreună, are să rămână între noi, — să nu cumva să spui unui suflet de om ceva“.

„De sigur! Ce crezi tu că eu snt o palavragioaică?“

(Va urma).

Bibliografie.

A apărut:

„Sămănătorul“, revistă literară. Anul V. Numărul 31, cu următorul cuprins: N. Iorga, începuturile romanului nostru 1855—62. — Natalia Iosif, Idilă (poezie). — Em. Gârleanu, Tata (schită). — O. Carp, Epitaf vechiu (poezie). — I. Scurtu, Traducerile literare la noi. — C. Moldoveanu, Într'o dimineață (poezie). — I. Bărseanu, Pățania ursului. — C. S. Hasnaș, Sonet. — Cronică de N. Iorga și I. Scurtu. — În supliment: Vederea cetății Hotinului; Altă vedere a cetății Hotinului.

Poșta Administrațiunii.

Am primit și cuităm abonamentul dela:

Lucăcești pe 1903 și 1904. Hamba pe 1905. Sumurduc pe 1901—1904. Gledin pe 1895—1899. Almașul mare pe 1906. Krassó pe 1906 sem 2-lea. Szaploneza pe 1902 sem. 2-lea, 1903, 1904 și 1905 sem. 1-im. Datele, ce Vi-le-am împărțit sunt corecte. E drept, că pe un semestru nu ați trimis nici când; dar s'au trimis în 14/II 1896 deodată pe 1895 și 1896 sem. 1-im, și de aici a urmat schiopătarea pe semestre, ce s'a continuat până în prezent. De atunci încoace s'au făcut plătirile din 24/II 1897 pe un an, și cele amintite de DVoastră pe cuponul din urmă. Mai calculați-le odată și Ve-ți ajunge la rezultatul de mai sus. Bikkaza pe 1906. Valea Delșii pe 1903—1905. Straja pe 1900. Sângătin pe 1904. Berivoiul mare pe 1905. Kis-Nyires pe 1906. Magyar-Filipós pe 1900 și 1901. Sánd pe 1903—1905. Erdő-Szakál pe 1899—1902. Imbuz pe 1906 pătrarul al 2-le și 3-le. Felső Nyiresfalva pentru ambele parohii pe 1905 și 1906. De quită pentru rațiuni servește recipisa postală, cu provocare la quietarea prezentă. Monó pe 1906. Casina Orăștie pe 1906 sem. 2-le. Hajdu-Böszörmény pe 1906 sem. 2-le. Butyán pe 1906 sem. 2-le. Er. E. Orăștie pe 1906 sem. 2-le. Lunca (Blaj) pe 1905 sem. 2-le. M.-Seiget pe 1906 sem. 1-im. Csandlos pe 1906 pătrarul al 3-le. Somcuta mică pe 1906 sem. 2-le. V. Bod. Strigon pe 1906 sem. 2-le. Jucul-nobil pe 1905.

Proprietar, editor și redactor răspunzător:

Aurel C. Domșa

Nr. 5331—1906.

(24) 1—3

Concurs la stipendii.

Prin aceasta publicăm concurs până la 15 Septembrie n. 1906. inclusive, pentru următoarele stipendii:

I. Din fundațiunea „Alesandru St. Șuluț“.

1. Trei (3) stipendii de câte 800 cor. folosite în anul scol. 1905/6. de către Marțian Căluț, stud. jur. în Budapesta, Eugen Rusu, stud. med. în Viena și Iuliu Moldovan, stud. med. în Praga, destinate pentru tineri, cari studiază drepturile sau medicina la universitatea din Budapesta sau la vre-o universitate din străinătate.

2. Un (1) stipendiu de 600 cor. folosit în anul scol. 1905/6. de către Ioan Agărbiceanu, stud. filoz. în Budapesta, destinat pentru tineri, cari studiază montanistica în Selmetzbánya sau tehnica, pedagogia și științele reale la universitatea din Budapesta sau la vre-o universitate din străinătate.

3. Doue (2) stipendii de câte 400 cor. folosite în anul scol. 1905/6. de către Emil Pop și Aug. Rațiu, stud. jur. în Cluj, destinate pentru tineri, cari studiază științele juridice la universitatea regească din Cluj.

4. Un (1) stipendiu de 200 cor. folosit în anul scol. 1905/6. de către Enea Muntean, destinat pentru studenți gimnasiști în clasele superioare.

5. Un (1) stipendiu de 120 cor. folosit în anul scol. 1905/6. de către Ales. Pop, elev al Academiei militare în Wiener-Neustadt, destinat pentru studenți gimnasiști în clasele inferioare.

Studenții înscriși ca ordinari la școlile de mai sus, cari doresc a obține unul din stipendiele de mai sus, au să dovedească:

a) că sunt români gr.-cat. miseri din Transilvania.

b) că pe lângă purtare morală bună au din studii calculi de eminență.

c) Dintre concurenți vor avea preferință, cari vor dovedi, că sunt consângeni cu fondatorul.

II. Din fundațiunea „Dănuț”.

Un (1) stipendiu de 600 cor. folosit în anul scol. 1905/6 de către Dr. Vasiliu Pop, stud. jur. în Budapesta. La acest stipendiu pot concură studenți români gr.-cat., sunt înse preferiți consângeni fondatorului, și numai în lipsa acestora se va conferi altora.

III. Din fundațiunea „Lazar Baldi”.

Un (1) stipendiu de 200 cor. folosit în anul scol. 1905/6 de către Parteniu Crișan, stud. gimn. în Cluj, destinat pentru studenți români gr.-cat. gimnasiști din comitatul Clujului și pentru consângeni de ai fondatorului, fie ei și din alte comitate.

IV. Din fundațiunea „Ioan F. Negruțiu”.

Un (1) stipendiu de 120 cor. folosit în anul scol. 1905/6 de către Emil F. Negruțiu, stud. gimn. în Năsăud. Stipendiul acesta este destinat pentru studenți români gr.-cat. dela orice institut de învățământ, din țară ori străinătate. — În linia primă pentru consângeni de ai fondatorului.

V. Din fundațiunea „Cassa-archidiecezană”

1. Un (1) stipendiu de 600 cor. folosit în anul scol. 1905/6 de către Ioan V. Vancea, stud. jur. în Cluj, destinat pentru studenți români gr.-cat. dela universități și institute politehnice mai înalte.

2. Un (1) stipendiu de 300 cor. folosit în anul scol. 1905/6 de către Valeria Petruță, elevă a școlii civile, destinat pentru fetițe gr.-cat. române, cari studiază la școala rom. gr.-cat. de fetițe din Blaj, sau după-ce au studiat aici cel puțin doi ani — pot fi și la institute gr.-cat. ori rom.-cat. dintr'alt loc. Sunt preferiți consângenii fondatorului.

VI. Din fundațiunea „Andrei Pop Liviu”.

1. Un (1) stipendiu de 210 cor. folosit în anul scol. 1905/6 de către Iniu Ruen, stud. jur.

2. Un (1) stipendiu de 160 cor. folosit în anul scol. 1905/6 de către Emil Feldelean, stud. gimn.

Ambele aceste stipendii sunt destinate în locul prim pentru studenți români gr.-cat. consângeni de ai fondatorului dela orice școală, și-l pot folosi și fete.

VII. Din fundațiunea „Alesandru Micu”.

Un (1) stipendiu de 190 cor. folosit în anul scol. 1905/6 de către Virginia Micu, elevă a școlii civile de fete a Asociațiunii în Sibiu. — destinat pentru elevi sau eleve ai școlilor medii, comerciale sau ale școlilor superioare de fete. Consângenii au preferință.

VIII. Din fundațiunea „Alesandru Filip”.

Trei (3) stipendii de câte 200 cor. folosite în anul scol. 1905/6 de către Artur Domșa, elev al școlii de cadeti din Kamenitz, Alesandru Fugăță, stud. gimn. în Blaj și Aurel Ramoșianu, stud. gimn. în Dej. Aceste stipendii sunt destinate pentru studenți români gr.-cat. gimnasiști, elevi ai școlii comerciale, reale, industriale ori militare. Consângenii au preferință.

IX. Din fundațiunea „Ioan V. Busu”.

Un (1) stipendiu de 160 cor. folosit în anul scol. 1905/6 de către Octavian Oltean, stud. gimn. în Székely-Udvarhely, destinat pentru tineri români gr.-cat., cari frecventează vre-un gimnas, școală reală ori comercială, ori vre-o școală agronomică.

Dintre concurenți vor fi preferiți consângenii.

X. Din fundațiunea „Alutanu”.

Un (1) stipendiu de 120 cor. folosit în anul scol. 1905/6 de către Laurențiu Sima,

stud. gimn. în Gherla. — destinat pentru tineri români gr.-cat. gimnasiști, studenți la școlile reale, comerciale, universitate, politehnică, agronomie, preparandie etc.

Consângenii au preferință.

XI. Din fundațiunea „Chirilă”.

Interesele disponibile ale fundațiunii acesteia pe an. 1906. în suma de 550 cor., în senzul literii fundațiionale sunt de a se împărți în părți egale între consângenii fondatorului, cari studiază la vre-o școală. Consângenitatea se consideră până la gradul al VIII-lea.

XII. Din fundațiunea „Cercul Orăștiei”.

Un (1) stipendiu de 80 cor. folosit în anul scol. 1905/6 de către Vasiliu Mircea Vaideanu, stud. gimn. în Blaj. La acest stipendiu pot concură numai studenți români gr.-cat., cari cercetează gimnaziul gr.-cat. din Blaj ori vre-o Academie de drepturi și sunt născuți în vre-una din comunele următoare ale cercului Orăștiei și anume: Jibot, Orăștioara-de-jos, Balomir, Bintiș, Beriu, Cioara, Vinerea, Orăștioara-de-sus, Gridn, Ghialmaru, Castea Dăncu-mic, Ocoliu-mic, Toța-mică, Costești, Cugiru, Jele-dinți, Ludești Măgura, Martinești, Bucium, Dănen-mare, Toța-mare, Spini, Pricazu, Petriș, Pischint, Repaș, Romos, Romoșel, Sibielui-vechi, Sereca, Tâmbăscă, Tartaria, Turdaș, Turmaș, Vaideiu, Simeria.

XIII. Din fundațiunea „Parteniu Moldovan”.

Un (1) stipendiu de 100 cor. conferit pe an. scol. 1905/6 lui Ioan Moldovan, preparand curs. II. în Blaj, — destinat pentru tineri români gr.-cat. consângeni de ai fondatorului, cari frecventează cu succes buu vre-o școală de orice categorie.

XIV. Din fundațiunea „Alexa Bidianu”.

Din venitele acestei fundațiuni se vor împărți stipendiul adecuat tuturor nepoților din frați ai fondatorului, și în locul al doilea băieților și copiilor înrudiți cu fondatorul prim-născuți până la al patrulea grad, născuți în căsătorie creștinească, fără considerare la natura studierii ce le urmează, nu vor fi excluși dela stipendii nici aceia, cari învață măiestrii.

XV. Din fundațiunea „Dr. Simeon Ramonțai”.

1. Un (1) stipendiu de 630 cor. conferit pe anul scol. 1905/6 lui Ioan Pușcar, stud. tehnic în Budapesta. — destinat pentru studenți la universitate, la politehnică, la Academia de pictură din Budapesta și Viena, pe cum și la Academia montană din Selmetz și la Academia comercială din Viena.

2. Doue (2) stipendii de câte 168 cor. folosite în anul scol. 1905/6 unul de către Iuliu Măcelar și altul de către Victor Suciu, studenți jur. în Cluj. — destinate pentru stud. jur. în Cluj.

3. Cinci (5) stipendii de câte 126 cor. folosite în anul scol. 1905/6 de către George Trif și Simeon Nemeș, stud. jur. în Cluj, Iniu Br. Docolin, Ioan Gligor și Octavian Pop, studenți gimnasiști. — destinate pentru gimnasiști și studenți la școala comercială. Sunt preferiți cei nobili de origine.

XVI. Din fundațiunea „Ioan Bob”.

Un (1) stipendiu de 120 cor. folosit în anul scol. 1905/6 de către Victor Boeriu, student gimnasist.

XVII. Din fundațiunea „Ioan Gavril Vajda”.

Un (1) stipendiu de 140 cor. folosit în anul scol. 1905/6 de către Iuliu Vajda, stud. gimn. — destinat pentru studenți dela orice școală reală, gimnas, academie, universitate sau politehnică. Preferință au descendenții din familiile: Vajda de Soósmező și Fuleoviciu.

XVIII. Din fundațiunea „Efraim Klein”.

1. Un (1) stipendiu de 360 cor. folosit în anul scol. 1905/6 de către Quintilian Viciu, stud. jur. în Cluj și

2. Un (1) stipendiu de 240 cor. folosit în anul scol. 1905/6 de către Atanasie Panca, stud. gimn.

Ambele destinate pentru studenți români gr.-cat. la gimnaziul din Blaj.

Preferință au descendenții din familiile Klein și Muntiui.

XIX. Din fundațiunea „Jacob Páll”.

1. Un (1) stipendiu de 50 cor. pentru gimnasiști în clasele superioare și

2. Un (1) stipendiu de 30 cor. pentru gimnasiști în clasele inferioare.

A concură la stipendiile aceste. sunt îndreptățiți numai tineri născuți din ramul gr.-cat. Páll din Szék (comit. Szolnok-Doboka) și din ramul Bossiak sau Borton din Zalaad (comit. Hunyad), cari au calificatiune distinsă, învață la gimnaziul rom.-cat. din Cluj și sunt săraci.

Concurenții la toate stipendiile înșirate până aci au să alătore la suplicele sale scrise și subscrise cu mâna proprie în limba română: *testimoniu școlastic în copia autentică, carte de botez, atestat de paupertate, atestat medical; și pentru dovedirea consângenității cu fondatorul au să alătore atestat dela respectivul oficiu parohial, care să cuprindă tabela genealogică exact dedusă. Sunt datori mai departe să numească expres institutul, la care vor studia în anul scol. 1906/7. și să determine apriori suma și soiul stipendiului, pentru care suplică. Suplicile, cari nu vor corăspunde cerințelor aci înșirate, pecum și cele întrate după termin, nu vor fi luate în considerare.*

XX. Din fundațiunea „David Br. Ursu”.

Trei (3) stipendii de câte 200 cor. folosite în anul scol. 1905/6 de către Vincențiu Pandrea, Ioan Zileriu și Mircea Thomas, studenți gimnasiști.

Concurenții la aceste stipendii au să dovedească cu carte de botez, că sunt români gr.-cat. născuți în vre-una din comunele arondate în comitatele: Făgăraș Sibiu, Hunedoara, cu atestat de frecuentare, că sunt școlari în cl. I. ai gimnaziului gr.-cat. din Blaj, iară fetele, că frecventează la școala de fetițe din Blaj, că au purtare morală bună și progres bun în studii, și că sunt sau pot fi suscepti în Seminarul junimei române gr.-cat. studioase în Blaj, iar fetele în Internatul de fetițe din Blaj.

XXI. Din fundațiunea de alumnate a internatului Vancean de fetițe din Blaj.

1. Trei (3) alumnate de câte 100 cor., dintre cari unul a fost folosit în anul scol. 1905/6 de către Silvia Pop, elevă a școlii civile de fete din Blaj, iar doue s'au creat din nou.

2. Zece (10) ajutoare de câte 100 cor. cari se vor conferi pe anul scol. 1906/7. la eleve ordinare de ale școlii gr.-cat. de fete și ale Internatului Vancean de fetițe din Blaj.

Suplicantele pentru aceste alumnate și ajutoare, au să întrunească și dovedească următoarele condițiuni:

a) că sunt române gr.-cat. misere, născute în arhidieceză;

b) că pe lângă purtare morală bună au din studii calculi buni;

c) că sunt înmatriculate ca eleve ordinare în școala gr.-cat. de fete din Blaj, și sunt primite în Internatul Vancean de fetițe și

d) preferite vor fi fetele de preoți din arhidieceză.

Blaj, din ședința consistoriului plenar arhiepiscopesc de Alba-Iulia și Făgăraș, ținută la 2/15 August 1906.

Victor Mikályi,
Arhiepiscop și Mitropolit
de Alba-Iulia și Făgăraș.

